

Verslag van een schriftelijk overleg

Binnen de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) heeft een aantal fracties vragen en opmerkingen aan de minister van LNV over en naar aanleiding van de geannoteerde agenda voor de Landbouw- en Visserijraad op 17 mei 2010 en de informele Landbouwraad op 31 mei-1 juni 2010 (21 501-32, nr. 394).

De voorzitter van de commissie,
J. J. Atsma

De griffier van de commissie,
M. Peen

Inhoudsopgave

Inleiding

Internationale concurrentiekracht van het Europees *agri-food* model

Gender-gelijkheid in plattelandsgebieden

Bosbescherming en klimaatverandering

27^e conferentie van de EU-betaalorganen

Informele Landbouwrap 31 mei-1 juni

Toezeggingen:

– Herziening diertransportverordening

– Doorvoer IJslands walvisvlees

– Global Research Alliance on Agricultural Greenhouse Gases

Overige onderwerpen

Inleiding

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda Landbouw- en Visserijraad 17 mei en informele Landbouwrap 31 mei – 1 juni. De leden van de CDA-fractie hebben enkele opmerkingen.

De leden van de fractie van de PvdA hebben kennis genomen van de geannoteerde agenda van de informele Landbouwrap van 31 mei-1 juni en de Landbouwrap van 17 mei. Er wordt geen besluitvorming rondom belangrijke dossiers verwacht, maar er zijn wel veel onderwerpen die ter sprake zullen komen, met name over de toekomst van het GLB.

De VVD-fractie heeft met belangstelling kennisgenomen van de agenda van de Landbouw- en Visserijraad van 17 en 18 mei 2010. De VVD-fractie heeft hier nog enige vragen over.

Internationale concurrentiekracht van het Europees agri-food model

De leden van de CDA-fractie onderschrijven de visie op de toekomst van het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB) waarbij de nadruk ligt op ondernemerschap, concurrentiekracht, innovatie en verduurzaming. Het nieuwe GLB dient de agrarische sector te stimuleren teneinde een krachtige concurrentiepositie te bevorderen. Kan de minister uiteenzetten hoe door andere lidstaten is gereageerd op de stelling dat de nadruk moet liggen op een vangnet bij ernstige marktverstoringen van klimatologische, fytosanitaire en veterinaire aard? De leden van de CDA-fractie vragen een nadere toelichting op dit punt. Wat zijn de vangnetmogelijkheden (bijvoorbeeld via verordening (EG) nr. 1857/2006) en wat zou in de toekomst tot de mogelijkheden dienen te behoren? De leden van de CDA vragen de minister uiteen te zetten op welke wijze invulling wordt gegeven aan de Europa 2020-strategie. In de aanloop naar 2020 dient meer nadruk te liggen op de waarde van de landbouwketen, op producentenorganisaties en op de verbinding tussen de landbouwsector en het mededingingsbeleid. Welk vervolg kent deze gedachteswisseling? Geldt dit ook voor de constatering dat in de vrijere markt van de toekomst ervoor gezorgd moet worden dat de Europese producenten op dezelfde grondslag produceren als in de derde landen (o.a. milieu- en dierenwelzijnseisen zogeheten NTC's en dergelijke)?

De leden van de fractie van de PvdA vragen of de minister kennis heeft genomen van de voorstellen om graanoverschotten verplicht in te zetten voor biobrandstoffen, onder andere gedaan door LTO? Gaat de minister

zich inzetten voor dit soort plannen? Welke rol ziet de minister voor de EU op het terrein van voedselsoevereiniteit?

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de geannoteerde agenda van de Landbouw- en Visserijraad van 17 en 18 mei 2010. De leden van de VVD-fractie hebben hier nog enige vragen over. Zo zal de internationale concurrentiekracht van het Europese agri-food model besproken worden. De leden van de VVD-fractie zijn verheugd dat de concurrentiepositie binnen de agrarische sector op Europese schaal beter in kaart wordt gebracht. Het is spijtig dat de inhoud van de presentatie van het Voorzitterschap nog niet beschikbaar is. De leden van de VVD-fractie verwachten dat de minister de Kamerbreed aangenomen motie 32 123 XIV, nr. 92 van het lid Snijder-Hazelhoff c.s., waarbij onderzocht zou worden welke kosten de lidstaten doorberekenen aan hun bedrijfsleven en hoe deze kosten voor het agrocluster uitpakken, mee zal nemen in haar inbreng. Concreet zien de leden van de VVD-fractie graag hoe de kosten van derogatie, destructie en controleorganen zoals de VWA voor de Nederlandse agrarische ondernemer zich verhouden tot agrarische ondernemers in andere Europese lidstaten.

Gender-gelijkheid in plattelandsgebieden

De leden van de VVD-fractie zien in de gender-gelijkheid in plattelandsgebieden een praktijkvoorbeeld van Europese betutteling. Europa moet zich niet bezig willen houden met zaken als eigendomstitels van landbouwbedrijven en de verbetering van kinderopvang op het platteland. Lidstaten zijn prima in staat dit zelf te regelen. De VVD verzoekt de minister dan ook met klem om dergelijke onderwerpen nadrukkelijk niet mee te laten nemen bij een nieuw gemeenschappelijk landbouwbeleid. Het nieuwe Europese landbouwbeleid moet in de ogen van de VVD vooral duidelijkheid scheppen voor de betrokken stakeholders, waarbij er nooit sprake mag zijn van oneerlijke concurrentie.

Graag merken de leden van de SP-fractie op dat gender-gelijkheid (bijvoorbeeld betreffende onbetaalde arbeid door plattelandsvrouwen) en goede kinderopvang ook op het Nederlandse platteland van belang is. Graag horen de leden van de SP-fractie dan ook wat meer enthousiasme voor de inzet op gender-gelijkheid en kinderopvang.

Bosbescherming en klimaatverandering

Graag worden de leden van de SP-fractie geïnformeerd over het traject dat de minister tot de standpuntbepaling in juli dit jaar voor ogen staat omtrent het Groenboek bosbescherming en klimaatverandering, mede in ogenschouw nemend het aanstaande Kamerreces en de verkiezingen.

Wat betreft de bosbescherming en klimaatverandering zijn de leden van de VVD-fractie benieuwd naar de visie van de minister en daarmee de Nederlandse regering.

27^e conferentie van de EU-betalorganen

De leden van de CDA-fractie vragen zich af wat de resultaten zijn van de conferentie van betaalorganen. Kan de Kamer hierover worden geïnformeerd? De leden van de CDA-fractie vinden het initiatief van de minister om trekker te zijn van de exercitie vereenvoudiging in het GLB na 2013 goed, maar vragen zich wel af in hoeverre het op korte termijn oproepen van deze groepen in het tijdspad past met de vorming van het GLB-beleid na 2013. Op welke wijze worden de eerdere ervaringen van Denemarken en de betaalorganen meegenomen? Welk tijdspad kent de Deense

exercitie? De leden van de CDA-fractie willen graag een nadere toelichting op dit punt.

De leden van de VVD-fractie juichen het initiatief van de minister toe om met meerdere lidstaten samen te komen om het GLB na 2013 meer te vereenvoudigen met betrekking tot de EU-betiaalorganen. De VVD is overigens wel benieuwd naar het antwoord van de minister op het gegeven dat Nederland één van de tien lidstaten is, waarbij de transparantie met betrekking tot de betalingen uit het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid ver te zoeken is. Hoe verklaart de minister de kwalificatie «rood» voor Nederland, welke door de lobbygroep farmsubsidy.org is samengesteld? En hoe wenselijk en noodzakelijk is het dat er subsidiemiljonairs zijn door betalingen uit het GLB?

Informele Landbouwwraad 31 mei-1 juni

De leden van de CDA-fractie zijn zeer geïnteresseerd in het discussiedocument. Hoewel deze informele raad louter van oriënterende aard is vinden, zoals al eerder opgemerkt, langs de formele kanalen veel discussies plaats. De leden van de CDA-fractie geven nogmaals aan dat naast de lijn van de Houtskoolschets de inzet moet zijn dat boerengeld op boerenerf blijft. Deelt de minister de mening van de leden van de CDA-fractie dat het GLB-geld bij die sector terecht moet komen die invulling geeft aan het landschap. Boeren zijn de stoffeerdere, de aankleders, de dragers, de inrichters en de beheerders van het landschap. Het geld hoort dan ook in de eerste plaats naar hen te gaan zodat zij kunnen investeren in ondernemerschap, concurrentiekracht, innovatie en verduurzaming en tegelijkertijd kunnen rekenen op een vangnet bij ernstige prijs- en/of marktverstoringen. Op deze wijze kan GLB zijn centrale rol te weten, voedselvoorziening op duurzame wijze, optimaal vervullen. De leden van de CDA-fractie vragen zich af welke aanknopingspunten de minister ziet in het adviesrapport met betrekking tot de toekomst van het GLB. Ook willen de leden van de CDA-fractie een reactie op de oproep van Lyon. Deze wil een overgangperiode en flexibiliteit om de omslag van een historisch model naar een regionaal model mogelijk te maken.

De minister zal zich bij informele Landbouwwraad laten leiden door het kabinetsstandpunt «Houtskoolschets Europees Landbouwbeleid 2020». De leden van de fractie van de PvdA willen nogmaals benadrukken dat er niet te lang geaarzeld moet worden met de hervormingen van het GLB en zeker niet met het vormen van een duidelijk Nederlands standpunt hierover. De houtskoolschets van de minister is nog redelijk onduidelijk, neemt te veel tijd voor de aanpassing van het beleid en doet naar de mening van deze leden te weinig recht aan de terechte kritiek op het huidige landbouwbeleid. Er is te weinig oog voor de urgentie om een deugdelijke legitimatie onder de besteding van belasting te leggen.

Mondiale veranderingen, als voedselcrises, die om een reactie vragen met betrekking tot onze handelsrelaties. Het is toch onbestaanbaar dat boeren in het Westen royaal betaald worden uit publieke middelen in tegenstelling tot hun collega's in de ontwikkelingslanden. Hier is sprake van een perverse tegenstelling.

De consequentie van deze redenering is dat we nu echt stappen moeten zetten op meerdere niveaus. Het huidige systeem is onhoudbaar geworden.

De veranderingen in het Europees Gemeenschappelijk Landbouwbeleid moeten doelgerichte en eerlijke beloningen mogelijk maken voor geleverde diensten. Bovendien moeten we voorkomen dat ondersteuning die wij aan het platteland willen geven zal leiden tot een nieuwe vorm van protectionisme. We zullen met het invullen van het nieuwe GLB terdege rekening moeten houden met de kansen voor de ontwikkelingslanden. Geen muren optrekken, niet vasthouden aan het oude systeem van prijsbescherming, maar een coherent beleid dat de ontwikkelingslanden niet nog meer gaat schaden.

Wat betreft de informele landbouwraad van 31 mei - 1 juni 2010 willen de leden van de VVD-fractie graag een toelichting van de minister. De minister heeft aangegeven dat, als inbreng voor Nederland, de Houtskoolschets leidend zal zijn. De Houtskoolschets gaat uit van een ombouw van de inkomenssteun naar een stimulering van de concurrentiekracht en innovatie. De inbreng van de Deense landbouwminister op 26 april 2010 in Kopenhagen was: «New Pillar One: The new direct support could be based on a basic premium available to all farmers on a regional level or over time in the EU as a whole. And another part could be paid to farmers for delivering public goods.» Hoe ziet de minister deze koers in relatie met de inzet van Nederland?

Daarnaast willen de leden van de VVD-fractie graag van de minister opheldering over de EU-landbouwsubsidies voor sportverenigingen op het platteland.

De publieke consultatieronde over het GLB heeft naar mening van de leden van fractie van de PvdD al veel interessante documenten opgeleverd. De leden zijn benieuwd naar de mening van de minister over de voortgang van de publieke consultatie. De leden van fractie van de PvdD hebben met veel interesse de inbreng van een brede coalitie van natuur-, milieu- en boerenbewegingen gelezen getiteld «Proposal for a new EU Common Agricultural Policy¹». Kan de minister op dit rapport een inhoudelijke reactie geven?

Toezeggingen

– Herziening diertransportverordening

Inzake de herziening van de diertransportverordening zijn de leden van de fractie van de PvdA benieuwd naar de stand van zaken en vragen we de minister om uit te spreken dat de evaluatie van de implementatie van de transportverordening geen vertraging moet oplopen.

De leden van de SP-fractie zijn blij dat de minister gaat informeren naar de follow up op haar verzoek om te komen tot een snelle herziening van de diertransportverordening. De SP fractie hecht grote waarde hieraan. De leden van de SP-fractie vragen de minister dit terug te rapporteren naar de Kamer en bovenal op haast aan te dringen. De misstanden met transport van dieren zijn nu al zo lang bekend dat wij de minister met klem willen vragen aan te dringen op snelle stappen: een wetgevings-traject dat pas eventueel in de loop van 2011 zal beginnen, is niet in balans met de ernst van de situatie. Graag een toezegging van de minister. Voorts vragen de leden van de SP fractie zich af wat de minister precies in de betreffende brief verzocht heeft en wat haar precieze inzet is betreffende maximering van transporttijden en verbetering van dierenwelzijn.

---

¹ BirdLife International European Environmental Bureau, European Forum on Nature Conservation and Pastoralism, International Federation of Organic Agriculture Movements-EU Group, WWF – World Wide Fund for Nature. *Proposal for a new EU Common Agricultural Policy*, March 2010. Online: http://www.birdlife.org/eu/pdfs/Proposal_for_a_new_common_agricultural_policy_FINAL_100302.pdf

– *Doorvoer IJslands walvisvlees*

De leden van de SP-fractie zijn content met de toezegging van de minister om de verontwaardiging en afkeuring van de Kamer over te brengen over de doorvoer van IJslands walvisvlees en zijn benieuwd naar het verslag hiervan.

– *Global Research Alliance on Agricultural Greenhouse Gases*

De uitwerking van een mooi initiatief, voortkomende uit de 17e vergadering, onder voorzitterschap van de minister, is van start. De leden van de CDA-fractie onderschrijven de stelling dat de landbouw een belangrijk onderdeel is van de oplossing van de voedsel- en klimaatcrises en zijn benieuwd welk vervolg deze Global research Alliance en de bijbehorende research groups kent en in hoeverre de Kamer hierbij wordt betrokken. De leden van de CDA-fractie zijn benieuwd naar de relatie met het recent door het EP aangenomen adviesrapport over de combinatie landbouw en klimaat. Het rapport stelt ondermeer dat innovatie en nieuwe technieken in Europees verband moeten worden gestimuleerd om duurzaamheid verder te bevorderen. Eén van de belangrijkste punten is dat het Europees Parlement aangeeft dat digestaat in biogasinstallaties gebruikt moet worden als kunstmestvervanger. Ook stellen zij dat beleid dient te worden gevoerd op het vlak van de klimaatadaptatie. Kan de minister aangeven wat het vervolg is?

Betreffende de Global Research Alliance moedigen de leden van de SP-fractie de inzet van de minister aan. Het is de leden echter niet ontgaan dat de minister op BNR op vrijdagochtend 7 mei een eenzijdig juichend verhaal hield waarbij een aantal punten onvoldoende naar voren komen, evenals in de brief overigens. Ten eerste vragen de leden van de SP-fractie zich af of de minister bekend is met de inzichten dat biologische landbouw kan bijdragen aan reductie van broeikasgassen. (Zie bijvoorbeeld «Organic Farming and Climate Change». International Trade Centre UNCTAD/WTO Research Institute of Organic Agriculture (FiBL), Geneva: ITC, 2007 Doc. No. MDS-08-152.E) De leden vragen zich dan ook af wat de minister zal doen om dit bekend te maken en om biologische landbouw te promoten bij deze gelegenheden. Ook vragen de leden zich af hoe de minister de wenselijkheid van het sluiten van ketens en regionalisering onder de aandacht zal brengen op deze gelegenheid. Voorts vragen de leden zich af hoe de minister staat tegenover het inklinken van veengebieden in Nederland en verdrogingproblematiek. Voorts moeten de leden opmerken dat de impact van Nederland en Europa op ontbossing en (direct en indirect) verandert landgebruik in andere delen van de wereld systematisch wordt genegeerd. De leden van de SP-fractie vragen zich af of de minister bekend is met het gegeven dat de Nederlandse veestapel buitensporig veel soja uit Zuid Amerika consumeert en dat deze soja teelt voor een groot deel van de ontbossing (met bijbehorende broeikasgasemissies en vershraling van de biodiversiteit) aldaar verantwoordelijk is. De Westerse (fout) houtconsumptie is verantwoordelijk voor een ander deel van de ontbossing. De leden van de SP-fractie vragen zich af hoe de minister deze medeverantwoordelijkheid voor ontbossing om gaat vormen tot medeverantwoordelijkheid van bestrijding van ontbossing. Ook de ontbossing en veenbranden voor palmolie voor het gebruik van Europese biobrandstof (oa middels de bijmengverplichting) vraagt om aandacht op dergelijke bijeenkomsten. Is de minister bereid internationaal de problematiek van veranderend landgebruik door biobrandstof aan te kaarten? Hoe ziet de minister deze Europese consumptie van producten van ontbossing in het kader van de inspanning om broeikasgassen terug te brengen?

Graag willen de leden van de SP-fractie nogmaals in het kader van de herziening van de CAP aandacht vragen voor de risico's van prijsvolatiliteit en de mogelijkheden van anti-speculatieve maatregelen. Bijvoorbeeld tijdens de voedselcrisis bleek speculatie mede verantwoordelijk voor extreme prijsstijgingen en honger. (zie o.a. rapport «Did speculation affect world rice prices?» van de FAO? <ftp://ftp.fao.org/docrep/fao/011/ak232e/ak232e00.pdf>)

Verder vragen de leden van de SP-fractie zich af hoe de minister biologische landbouw ziet in de toekomst van de GAP, mede gezien de goede mogelijkheden betreffende klimaatadaptatie, mitigatie en biodiversiteit-behoud.

Overige onderwerpen

Stemming blauwvintonijn op Cites COP15

Tot slot zijn er signalen dat er steeds meer bedrijven in Nederland en België CO tonijn (behandeld met koolmonoxide) bevroren importeren via de havens van Zeebrugge, Antwerpen en Rotterdam. Dit terwijl de import van CO tonijn al meerdere jaren verboden is in de EU. De leden van de fractie van de VVD willen graag weten wat de visie is van de minister ten aanzien van deze kwestie? Wat wordt er gedaan om deze concurrentievervalsing in te dammen en op welke manier zal de controle aangescherpt worden?

De leden van de PvdD-fractie willen allereerst de minister een hart onder de riem steken met betrekking tot het afwijkend stemgedrag inzake de blauwvintonijn. De leden van de PvdD-fractie hebben de minister voluit gesteund bij haar beslissing om alsnog voor een vangstverbod op deze zeer bedreigde diersoort te stemmen, toen het gezamenlijke EU-standpunt niet op steun kon rekenen op de Cites-conferentie. De leden zijn erg verbaasd over de houding van de Europese Commissie, die nu Nederland op het matje wil roepen over deze handelwijze. De leden van deze fractie willen hier de minister graag steunen en haar oproepen voluit achter de beslissing te blijven staan de bescherming van de blauwvintonijn te steunen. Kan de minister aangeven wat de stand van zaken is met betrekking tot het ongenoegen van de Europese Commissie, en wat zij verwacht van de aangekondigde procedure? Hoe heeft het Verenigd Koninkrijk op de aankondigingen van de Europese Commissie gereageerd, en zijn er mogelijkheden om samen op te trekken in deze kwestie? De leden van de PvdD-fractie kijken er naar uit dat de afweging tussen behoud van biodiversiteit en economische en politieke gewin in de toekomst ook gemaakt gaat worden ter bevordering van de biodiversiteit, die immers hard nodig is.

Doorvoer illegaal walvisvlees

Ook willen de leden van de fractie van de PvdD de minister bedanken voor het inlichten van de Europese Commissie over de doorvoer van illegaal walvisvlees, zoals laatst in de Rotterdamse haven. De leden zijn verheugd dat de minister direct aan de slag is gegaan met het verzoek om te werken aan een sluitend handelsverbod op walvisproducten, waarbij niet alleen de invoer, maar dus ook de doorvoer strafbaar wordt gesteld. Wat kan de minister zeggen over de bereidwilligheid van andere lidstaten om onderzoek te doen naar de mogelijkheden om de doorvoer van walvisvlees in Europa tegen te houden? Kan de minister al aangeven wat voor soort mogelijkheden hiervoor in aanmerking komen?

Visserij

Het Spaanse voorzitterschap zal een aantal zaken tijdens de komende Raad onder de aandacht brengen. Greenpeace heeft onlangs een rapport uitgebracht over de visserijpraktijken van Spanje zelf. Zo blijkt de Spaanse vloot 90% van de tijd buiten Europa te vissen, met subsidie van de EU. Kan de minister reageren op dit rapport, en daarbij ingaan op de wenselijkheid van vissen buiten de Europese wateren voor het overgrote deel van de tijd? Kunnen die vangsten überhaupt wel worden gecontroleerd, en zo ja, op welke wijze? Hoe beoordeelt de minister de recente publicatie van de PEW Group, die stelt dat Europa de illegale visserij (met name door Spanje en Frankrijk) subsidieert? Is de minister bereid zich hier namens Nederland krachtig tegen te verzetten?

De leden van de fractie van de PvdD vragen de minister uiteen te zetten wat tijdens de vorige landbouwrap is besproken ten aanzien van de reacties op het Groenboek Hervorming van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid. Ook zijn de leden van deze fractie benieuwd naar de resultaten van de informele visserijraad en zouden graag van de minister vernemen wat daar de uitkomsten van waren. Heeft de minister nu het concrete voorstel gedaan over het uitbannen van discards, zoals de Kamer via de motie Ouwehand c.s. heeft gevraagd?

Novel Foods en vlees van gekloonde dieren

De leden van fractie van de PvdD zijn verheugd over de uitkomst van de stemming van het Europees Parlement over het draft report van K. Liotard over Novel Foods. De leden zijn blij dat de Europarlementscommissie voor Milieu en Gezondheid in ruime meerderheid heeft besloten dat er vlees van (de nakomelingen van) gekloonde dieren niet welkom is in de EU. De reactie van Eurocommissaris John Dalli wekte echter de nodige verbazing. Dalli lijkt de mening van het parlement naast zich neer te willen leggen, omdat er eerst nog een publiek debat zou moeten plaatsvinden. De leden van de fractie van de PvdD vinden dit ongehoord en een schoffering van het Europees Parlement. Is de minister bereid deze reactie van Commissaris Dalli namens Nederland te veroordelen in de landbouwrap, en hierbij steun te zoeken onder de collega's van de andere lidstaten? Is zij tevens bereid de raad op te roepen de uitkomsten van de stemming onder de Europarlementscommissie voor Milieu en Gezondheid serieus te nemen, en de Commissaris op te roepen haast te maken met het gevraagde wetsvoorstel?

Ook maken de leden zich zorgen over de aanwijzingen waarover Europarlementariër Liotard zegt te beschikken dat er met de Amerikanen wordt gesproken «over strategieën hoe kloonvlees aan het grote publiek kan worden uitgelegd». De leden willen graag horen wat de minister hierover kan zeggen en krijgen graag de toezegging van de minister dat dergelijke overleggen wat haar betreft uitgesloten zijn. Het kan toch niet zo zijn dat de economische belangen van de Amerikaanse vee-industrie zwaarder wegen dan de belangen en keuzevrijheid van de Europese consument? Graag horen de leden wat de minister hiervan wist, wat haar standpunt in deze kwestie is en of zij bereid is de gang van zaken te veroordelen bij de aankomende landbouwrap en hiervoor steun te zoeken bij de ministers van de andere lidstaten.

Ten slotte hebben de leden van de fractie van de PvdD met instemming kennis genomen van de amendementen die op dit rapport zijn ingediend, specifiek het amendement dat dierproeven bij de toelating van novel foods wil verbieden en het amendement dat erop toeziet om ook vlees van dieren die gevoerd zijn met genetisch gemanipuleerde producten als

zodanig te labelen. Graag vernemen de leden de status van deze amendementen. Deelt de minister de mening dat het belangrijk is dat beide amendementen worden opgenomen in nieuw te ontwikkelen wetgeving op dit punt, en is de minister bereid zich hiervoor in te spannen?

Patenten op vlees van dieren die met gengewassen zijn gevoerd

De leden van fractie van de PvdD hebben er kennis genomen dat de Amerikaanse gigant Monsanto een patent probeert te krijgen op vlees van varkens die voer met genetisch gemanipuleerde gewassen van ditzelfde bedrijf hebben gekregen. Deze ontwikkeling baart de leden grote zorgen. Kan de minister inzicht verschaffen in de procedure van deze patentaanvraag, hoever deze aanvraag al in de procedure is, en kan zij toelichten of zij het mogelijk acht dat dit patent inderdaad wordt afgegeven, en zo ja, wanneer? Hoe staat de minister tegenover deze patentaanvraag? Deelt de minister de zorgen van de fractie van de PvdD dat monopolisering van onze voedselproductie onze voedselzekerheid in gevaar kan brengen, en dat het afgeven van patenten op levende wezens moreel verwerpelijk is? Zo ja, is de minister bereid dit standpunt te vertolken op de aankomende landbouwraad, en hierbij de mogelijkheden te verkennen om de patentwetgeving in Europees verband te veranderen om zo te voorkomen dat onze Europese voedselvoorziening tot een monopolie van een klein aantal (Amerikaanse) bedrijven verwordt? Is de minister bereid in de toekomst de Kamer steeds direct te informeren wanneer dit soort verstreckende patentaanvragen, die de toekomst van onze voedselvoorziening mogelijk in gevaar brengen, wordt ingediend?

Actieprogramma Dierenwelzijn

De leden van fractie van de PvdD hebben herhaaldelijk gevraagd naar het vervolg van het Europees actieprogramma voor dierenwelzijn, dat zou lopen van 2006–2010. Hoewel het actieprogramma een teken was voor meer aandacht voor dierenwelzijn binnen de Europese Unie, zijn er nauwelijks resultaten geboekt. De leden van de fractie van de PvdD vinden dat een uiterst teleurstellende gang van zaken en vindt dat Nederland zich dit slechte rapport ten zeerste mag aanrekenen. Er moet veel harder worden gewerkt om de miljarden dieren die in Europa worden gefokt, gehouden, vervoerd en geslacht de bescherming te kunnen geven waar zij als levende wezens recht op hebben. De leden zijn teleurgesteld dat de minister niet heeft gereageerd op een eerder verzoek om de Kamer te informeren over de opvolging van het nu aflopende actieprogramma. De leden van deze fractie verwachten van de minister minstens een kritische terugblik op de afgelopen vier jaar, tezamen met een ambitieuze visie voor Europees dierenwelzijnsbeleid in de toekomst. Daarbij zal de minister kritisch moeten reflecteren op de rol die Nederland heeft gespeeld en eerlijk moeten aangeven of dat niet beter en scherper had gekund. Daarbij verwachten de leden van de fractie van de PvdD nieuwe, duidelijk omschreven ambities voor de inzet van Nederland voor Europees dierenwelzijn. De leden van de fractie van de PvdD ontvangen graag een toezegging van de minister en overwegen een motie op dit punt.

In het Europees Parlement is door de Zweedse parlementariër Paulsen een resolutie ingediend met verbetervoorstellen voor het Europese dierenwelzijnsbeleid. Ook hier hebben de leden van de fractie van de PvdD eerder al aan de minister gevraagd inhoudelijk te reageren op de voorstellen. Tot nu toe is die reactie uitgebleven. De leden vragen daarom alsnog of de minister inzicht kan geven in haar standpunten rond het aspect van een Europees netwerk voor dierenwelzijn? Is zij van mening dat Nederland hier een (faciliterende) rol in zou kunnen spelen, en zo ja,

hoe dan? Is zij bereid in de komende landbouwraad aan te geven dat het van belang is dat zowel de Commissie als alle lidstaten snel navolging geven aan de aanbevelingen van het EP betreffende het naleven en handhaven van dierenwelzijnswetgeving, het invoeren van dieren en dierlijke producten en het Europees netwerk voor dierenwelzijn?